

Noviny obce Horná Súča - ročník IX. - číslo 4 - december 2005 - cena 2 koruny

Súčanský

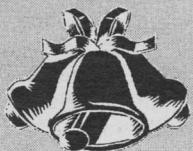
www.hornasuca.sk

ELASNIK

PF 2006

Spokojné a šťastné Vianoce, veľa zdravia, šťastia a úspešný celý rok 2006 vám prajú starosta obce, pracovníci obecného úradu a poslanci obecného zastupiteľstva.

Najjasnejšie svetlo

V tomto čase naše mestá, ale i dediny blikajú najrozličnejšími vianočnými svetlami. Pozorujeme túto nádheru – súhru rôznych farebných žiaroviek. Osvečujú celé priestory, upútavajú už z diaľky.

Spomedzi všetkých týchto svetiel, žiaroviek a žiariviek, takmer zaniká kdeši v úzadí malé nepatrné svetielko, ktoré takmer nebadá. A predsa ono je to najdôležitejšie. Ono je to najjasnejšie. Bez neho by žiadne z ostatných svetiel nemali význam. Bez neho by sme neslávili krásne vianočné sviatky.

Týmto najjasnejším svetielkom je betlehemska hviezda. Týmto svetlom je samo Božie dieťa, ktoré prichádza medzi nás, aby nás obdarovalo láskou.

V dávnej dobe sa na stôl postavil svietnik so sviacou. Tá ožarovala okolie a predstavovala Ježiša, ktorý prišiel na svet ako svetlo sveta. Dnešná doba, plná rozličných svetielok, pohlcuje to pravé svetlo – a tým svetlom je Kristus.

Adventný kazateľ sv. Ján Krstiteľ aj nás vyzýva k pokániu: „Pripravte cestu Pánovi, vyrovajte mu chodníky.“ Áno, jedine Ježiš nás vedie tou bezpečnou cestou do neba. Žiadne iné zo svetiel nám nemôže ukázať lepší smer.

A predsa mnohí netúžia po tomto svetle, mnohí dávajú prednosť svetlu reklamných tabúľ, hviezdam biznisu a konzumného spôsobu života. Ako veľmi sme týmto ovplyvnitelní aj my veriaci.

Pamatájme si, že to pravé a jediné svetlo sa zažalo pred 2000 rokmi v betlehemskej maštaľke a toto svetlo je trváce, nikdy nezhásne, nikdy nás nesklame. Nebudemusie k nemu volať žiadneho elektrikára.

Týmto Svetlom je On sám – Ježiš Kristus, ktorý o sebe povedal: „Ja som svetlo sveta.“ Kráčajme za týmto svetlom a nikdy nezablúdime na cestách tmy. Tak sa bude môcť betlehemskej dieťa narodiť v srdciach všetkých nás.

Drahí farníci, milostiplné a požehnané vianočné sviatky vám všetkým praje

váš duchovný otec Jaroslav

PROGRAM BOHOSLUŽIEB POČAS VIANOČNÝCH SVIATKOV 2005

24. december - Sobota - ŠTEDRÝ DEŇ

sv. omša 7.45 požehnanie betlehémov
Poľnočné sv. omše: Vlčí Vrch 22.30, Dúbrava 24.00
Farský kostol 24.00

25. december - Nedea - NARODENIE PÁNA

sv. omše - Farský kostol 7.45, 10.45
Dúbrava 9.15

jasličková pobožnosť 15.00

26. december - Pondelok - SVÄTÝ ŠTEFAN

sv. omše – Farský kostol 7.45, 10.45
Dúbrava 9.15

požehnanie a rozoslanie koledníkov

Dobrej noviny 14.00

27. december - Utorok - SVÄTÝ JÁN

- sv. omša 17.45

SVÄTÉ BETLEHEMSKÉ NEVINIATKA

28. december - Streda - sv. omša 17.45

29. december - Štvrtok - sv. omša 17.45

30. december - Piatok - SVÄTÁ RODINA

sv. omša 17.45 (obnovenie manželských sľubov)

31. december - Sobota - STARÝ ROK

sv. omše + záverečná pobožnosť 17.00

Nočná adorácia 23.00 – 24.00

1. január - Nedea - NOVÝ ROK

sv. omše - Farský kostol 7.45, 10.45

Dúbrava 9.15

Vážení spoluobčania, milá mládež

Sama príroda nás upozorňuje, že sa blížia Vianoce, sviatky lásky, počoa. Právom majú prílastok najkrajšie, lebo na Vianoce pri štredovečerom stole sa stretne celá rodina a sme na seba milší, láska vejší, obdarúvame sa jeden druhého.

Cítí to nielen v rodinách, ale aj medzi občanmi, vieme si odpúšťať a byť na seba lepší, a to je práve ono, čo najviac potrebujeme! A byť dobrý nie je drahé, len treba chcieť.

Pár dní po Vianociach je koniec roku a príchod nového roku, čas hodnotenia, ďakovania a plánovania. V tomto roku sa aj nám podarili tri veľké akcie. Priviesť ďalší prameň do vodovodnej siete z Krásneho Dubu a tým rozšíriť a skvalitniť zásobovanie obyvateľstva vodou, v druhom rade je to nadstavba materskej školy. Vytvorenie 18 bytov pre mladé rodiny a tým udržanie mladých v Súči a pevne verím, že aj zvýšenie populácie.

Otvorenie kaplnky na Vlčom Vrchu je, myslím, tiež prínosom pre Vlči Vrch, hlavne na poli duchovnom.

Preto by som chcel úprimne podakovať všetkým poslancom obecného zastupiteľstva za ich pripomien-

ky, návrhy a veľmi vázne a správne rozhodovanie, aj keď nie vždy popularne, v oblasti sociálnej, školstva a hospodárenia. Podakovanie patrí aj členom komisií, ktorí svojím šetrením a prípravou uľahčujú rozhodovanie obecnému zastupiteľstvu. V neposlednom rade patrí vďaka aj zamestnancom obce, ktorým v súvislosti s prechodom kompetencií pribúda povinností a dokážu občanom vyjsť v ústrety častokrát nehľadiac na pracovnú dobu. Úprimné podakovanie patrí, vdp. farárovi Jaroslavovi Ondrášovi, všetkým riaditeľom a zamestnancom škôl, zamestnancom združeného strediska, podnikateľom za ich spoluprácu s obecným úradom. Ďakujem aj všetkým spoluobčanom, ktorí akýmkoľvek spôsobom pomáhali pri rozvoji a zveľaďovaní našej obce.

Záverom mi dovoľte, vážení spoluobčania, aby som Vám poprial šťastné a radostné prežitie vianočných sviatkov do nadchádzajúceho roku zaželať pevné zdravie, porozumenie v rodinách i mimo nich. Nech sa Vám splnia všetky Vaše priania!

Pavol Bilčík, váš starosta obce

Volby do orgánov samosprávnych krajov v obci Horná Súča

Ako na celom Slovensku tak aj v našej obci poznamenala voľby najnižšia účasť zo všetkých volieb po roku 1989.

Zapisaných voličov bolo:

2673

Zúčastnilo sa volieb:

292

Platné hlasy pre voľbu zastupiteľstva odovzdalo: 269 voličov

Platné hlasy pre voľbu predsedu odovzdalo: 288 voličov.

Účasť občanov vo voľbách bola **10,92 %**, čo je menej ako priemer na Slovensku.

Do krajského zastupiteľstva by podľa hlasovania v našej obci boli zvolení:

1. Jozef Habánik	93 hlasov
2. Dana Babrnáková	84 hlasov
3. Mária Hládeková	71 hlasov
4. Peter Sika	57 hlasov
5. Jozef Rea	55 hlasov
6. Ján Mindrár	54 hlasov
7. Pavol Krištof	53 hlasov
8. Eva Poulová	52 hlasov

Výsledky voľby na predsedu VÚC - hlasovanie v obci:

1. MUDr. Pavol Sedláček	104 hlasov
2. MUDr. Miroslav Chovanec	103 hlasov

Podľa výsledkov hlasovania v okrese však z týchto kandidátov boli zvolení: Jozef Habánik, Mária Hládeková, Peter Sika a Pavol Krištof.

Kedže v prvom kole ani jeden z kandidátov na post predsedu samosprávneho kraja nezískal potrebný počet hlasov, do II. kola postúpili:

1. MUDr. Miroslav Chovanec – Koalícia SMER-sociálna demokracia, Kresťanskodemokratické hnutie, Slovenská národná strana, Hnutie za demokraciu, Slobodné fórum.

2. MUDr. Pavol Sedláček – Ludová strana – Hnutie za demokratické Slovensko, Aliancia nového občana, Pravá Slovenská národná strana, Zjednotená Slovenská Národná strana.

Rozpočet OBCE HORNÁ SÚČA na rok 2006

BEŽNÉ PRÍJMY

Položka,	Názov položky podpolož.	Rozpočet v tis.Sk
111001	Daň z DÚ-orig. kompetencie	14193
121001	Daň z pozemkov	466
121002	Daň zo stavieb	417
121003	Daň z bytov	1
133001	Daň za psa	26
133012	Za užívanie verejných priestorov	60
133013	Za zber odpadu	692
212003	Z pren. budov	370
212003	Z pren. budov-KD-FO	40
212003	Z pren. budov-KD-PO	40
212003	Z prenaj. bytov	1277
221004	Správne poplatky	60
223001	Za vodu	410
223001	Sl.domu smútku	40
223001	Za relácie v miestnom rozhlase	16
223001	Za kopírovacie práce	3
223001	Zápisné - kniž.	5
223001	Za opatrotateľskú službu	51
223001	Prijmy stavebnej činnosti	350
223001	Z kult. poduj.	20
223002	Za mater. školy a šk. družiny	184
223003	Za stravné	24
223001	Cintor. popul.	10
242	Úroky fin. hospod.	10
244	Úroky z vkladov	10
292012	Z dobropisov	100
312001	Decentr. dot.- matrika	98
312001	Dotácia na stavebný por. a vyvlast. konanie	78
312001	Decentr. dot. - školy - PK	9378
Spolu		28429
V tom Základná škola Michala Rešetku		9580

BEŽNÉ VÝDAVKY PODĽA FUNKČNEJ KLASIFIKAČIE

oddiel	názov skupina	Rozpočet v tis. Sk
01.1.1.6	Výd.verej.správy	4786
01.1.2	Fin.rozp.oblasť-poplatky bankám	25
01.3.3	Matrika	137
01.7.0	Transakcie verej. dlhu-úroky z úveru ŠFRB	375
03.2.0	Požiarna ochrana	72
04.2.2	Lesníctvo	5
04.5.1	Cestná doprava	459
	Cestná doprava-zimná údržba	105
	Príspevok SAD	31
05.1.0	Nakladanie s odpadmi	982
	Nakladanie s odpadmi - verejná zeleň	20
05.6.0	Stavebná agenda	86

06.2.0	Rozvoj obcí	2412
06.3.0	Zásobovanie vodou	510
06.4.0	Verejné osvetlenie	936
06.6.0	Bývanie a obč. vybavenosť	39
07.6.0	Zdravotníctvo	129
08.1.0	Rekr.,šport.činnosti-súťaže	5
08.2.0.5	Úprava ihriska pri škole	100
08.2.0.9	Rekr.,šport.činnosti-prisp.TJ-prev.,oprava šatní	200
08.3.0	Knižnice	324
08.4.0	Kultúrne služby	1006
	Ost.kult.služby-ZPOZ	29
	Vysielacie služby/konc. popl. miest.rozhlas/	21
	Náboženské a iné spoločenské služby	49
	Nábož.a iné spoloč.sl.-čl. prisp. ŽMOS, asociácia primat. Matúšovo kráľovstvo	32
	Nábož. a iné spoloč. sl.-transfer far. úradu	20
	Predškolská výchova	2649
	Základné vzdelanie	2021
	Školenia zamestnancov	25
	Zariad.pre záujm.združenie	326
	Školské stravovanie	235
	Vzdelávanie	25
	Klub dôchodcov	25
	Ďalšie sociálne služby-opatr.sl.	633
	Ďalšie sociálne služby-jednoráz.prisp.	15
	Spolu	18849

KAPITÁLOVÉ VÝDAVKY PODĽA FUNKČNEJ A EKONOMICKEJ KLASIFIKAČIE

Oddiel,	Názov skupina	Položka podpolož.	Názov položky	Rozpočet v tis.Sk
01.1.1.6	Verejná správa	717003	Dom 228,229-stav.úpravy	120
		716	Nadst. garáži-bud.232-projekt	15
04.5.1	Cestná doprava	717001	Parkovisko,chod.pri MŠ-proj.	30
		717001	Parkovisko,chod.pri MŠ	150
06.1.0	Rozvoj bývania	717001	Kanalizácia-nájomné byty	100
06.3.0	Zásob. vodou	716	Vodovod Trnávka	55
		717001	Vodovod Trnávka	40
08.1.0	Rekr.a šport.sl.	716	Proj.dok.-športová hala	300
	spolu			810

FINANČNÉ OPERÁCIE

Príjmy	292004	Z prebytku hospod.	1344
	412001	Z dom.úverov-zubár	50
spolu			1394
Výdavky	821007	Splátky úveru ŠFRB	584
spolu			584

*V Hornej Súči dňa 15.12.2005
Bilík Pavol, starosta obce*

KULTÚRA OČAMI KULTÚRNEJ PRACOVNÍČKY

Tento štvrtok by sme mohli nazvať aj „divadelný“. Spôsobené je to tým, že sme sa zapojili do projektu INTERREG III.A Slovenská republika – Česká republika 2004 – 2006 pod názvom „My u vás, vy u nás – priateľstvo nepozná hranice“. Je to projekt o cezhraničnej spolupráci s obcou Rokytnica a bol schválený na obidvoch stranách.

Divadelné obdobie začalo v piatok 14. októbra, keď sme mimo projektu poriadali, tak ako každý rok, autobusový zájazd do Nitry na muzikál „Kabaret“. Účastníci boli milovníci divadla, ktorí sa pravidelne zúčastňujú na týchto zájazdoch a boli veľmi spokojní.

V sobotu 22. októbra sme sa zúčastnili divadelného predstavenia v Uherskom Hradišti. Do Slováckeho divadla nás pozvali pria-

telia z Rokytnice a videli sme pekné predstavenie „Maryša“.

V nedeľu 6. novembra k nám do kultúrneho domu zavítalo Trenčianske divadlo „Normálka“ s hrou „Taká normálna krajina“. Bolo to veľmi pekné predstavenie, ktoré malo čo povedať každej generácii, ale sála zaplnená nebola. V rámci projektu sme usporiadali odvetu pre Rokytnicu na divadelné predstavenie do Trenčína – „Letní hostia“, ktoré odohrali bratislavskí umelci.

Možno by sa zdalo, že je veľa divadiela, ale človek, ktorý chce či už porovnať alebo sa k niečomu vyjadriť, získa najväčší prehľad tým, že vidí a zažije. Určite nie je dôveryhodný ten, kto „len“ rozpráva.

Eva Klinková

SPOD CHABOVEJ, Z TOHO Vŕšku, Už Zaznieva Hlas Zvona

ROZHOVOR DEDKA A VNUKA

Vnuk: Dedko, aha, zase je o našej kopanici v novinách

Dedko: *To je dobre, no i zle!*

Vnuk: A to ako môže byť dobre aj zle? Prečo sa vám to zdá byť zlé?

Dedko: *No, ľudia budú hovoriť, že zasa sa Vlčovani vyčvalujú.*

Vnuk: A prečo je to dobre?

Dedko: *No, dobre je to preto, lebo takto na papieri sú napísané podstatné veci o tejto udalosti, ktorá sa po rokoch stane historiou. Vela sa o nej zabudne. A hlavne vy deti, si už z toho potom nebudeste vela pamätať. Fotografie a text vám to však pripomenú a môžete svojim vnukom porozprávať, čo ste zažili.*

Vnuk: To si teda musím dobre schovať

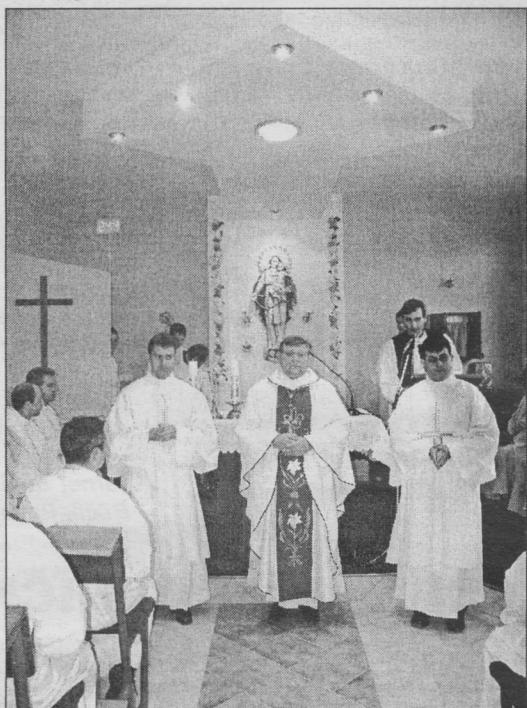
Dedko: *Schovaj! Po rokoch, ak to aj ty nepoužiješ, nájdú to možno iní a dozvedia sa ako sme tu my, Vlčovani, na začiatku 21. storočia žili.*

ZAČIATKY SÚ ŤAŽKÉ

Najvyššie položená kopanica Vlčí Vrch má najchladnejšie počasie a preto sa jej obyvatelia „zahrievajú“ nejakou činnosťou. Aktívna nie je len stredná a mladá generácia, ale i tí starší. A práve z radov staršej generácie vyšiel nápad vybudovať v nedostatočne využívanom kultúrnom dome, ka-

pluku.

Na sklonku roka 2000 zvolal dedko Anton Švajda spoločne stretnutie občanov Vlčieho Vrchu. Na tomto stretnutí Vlčovani odobrili návrh a zvolili prípravný a organizačný výbor. Jeho členmi boli: Anton Švajda, Stanislav Habánik, Júlia Orsá-

gová, Jaroslav Gaží, Júlia Stašková, Viera Bulejková, Ferdinand Bulejko, Ján Habánik.

Výbor, spolu s farským a obecným úradom, prešli peripetiemi úradného vybavovania, zadania a vypracovania plánov, zháňania materiálu a sponzorov.

NECELÉ DVA ROKY BUDOVARIA

V roku 2003 sa konečne začalo s prestavbou. Ako si Vlčovani budovali kultúrny dom, tak sa pustili aj do tohto diela. Poskytli časť materiálu (hlavne drevo), finančné príspevky (formou zbierok a darov) a vlastné fyzické sily a pracovné zručnosti. Dušou a srdcom všetkých týchto prác bol zvolený výbor na čele s Antonom Švajdom.

Architektonické plány vypracovala akademická architektka Mária Sabová zo Žiliny. Rekonštrukčný pôdorys zhotovil Ing. Alojz Švajda.

Na všetkých prácach sa nezanedbateľne podieľal farský i obecný úrad.

Súčasťou dokončovacích prác bola úprava celého okolia kultúrneho domu. Výsadbu stromkov a kríkov a vysiatím trávnikov je okolie stavby skutočne reprezentančné.

A BOLA SLÁVNOSŤ...

Konečne svitol deň s veľkým „D“. 7. októbra bol sviatok Ružencovej Panny Márie a tak sa 8. októbra 2005 zapísal do história Vlčieho Vrchu ako deň posviacky kaplnky zasvätej Ružencovej Panne Márii.

Kaplnku posvätil novovymenaný nitriansky sídelný biskup J.E. Mons. ThDr. Viliam Judák, za asistencie biskupského tajomníka a ceremonára ThDr. Dušana Argaláša. Pri posviacke a slávnostnej prvej svätej omši asistovali pozvaní kňazi z nitrianskej diecézy.

Pretože kaplnka je malá, veľký počet prítomných z blízkeho i vzdialenejšieho okolia mohol sledovať obrady na veľkoplošnej obrazovke na priestranstve pred kaplnkou.

Aj keď bolo oblačno, nepršalo. Slniečko občas vykuklo z mrakov a svojimi lúčmi „podčiarklo“ slávnostný ráz podujatia medzi hornosúčanskými kopcami. Po slávnostných obradoch otec biskup vysadil na briežku nad zvoničkou pamätnú lipku.

Vlčovani nezabudli ani na to, že okrem podákovania Bohu, je potrebné uctiť si prácu a vynaložené úsilie všetkých, ktorí sa na tomto diele podieľali. Vyobliekali sa do krojov od najmenších (2-3 ročných) až po tých najstarších a dôstojne kráčali za

cirkevným sprievodom, akoby s nimi „putovali“ generácie predkov i budúce pokolenie.

Učili si aj všetkých zúčastnených – po obradoch vyšla krojaná mládež s misami plnými sladkých a slaných domáčich dobrôt a ponúkali (niekoľkokrát) všetkých bez rozdielu. Muži chodili s flaškou vlčovanskej slivovice, jablkovice a repáku a na oslavu nükali kalíštek tejto „medecíny“. Množstvo pozvaných hostí sa mohlo občerstviť v kultúrnom dome. O slávnostnú tabuľu sa postaral šéfkuchár – Vlčovan Milan Mrázik, ktorý sa s „vlčovanským personálom“ staral o uspokojenie „tela“ prítomných.

POPIS INTERIÉRU

Kaplnka nie je veľká, no pôsobí útlulým dojmom. Jej súčasťou je aj pristavená časť, ktorá sa odborne volá zádverie (stienička), Vlčovani si ju pomenovali prístavok. Je murovaný, strop v tvare „áčka“ je podbitý drevom. Umiestnených je tu päť lavíc /rovnakých ako v lodi ka-

plinky/. Na stenách sú tabule na oznamy. Vstupné dvere do prístavku i do lode kaplnky sú kom

bináciou dreva a skla.

Okná a dvere vyrobila stolárska a drevárska firma SBA – Horná Súča (Ing. Peter Švajda).

Čelnú stenu zdobí reliéf znázorňujúci Ružencovú Pannu Máriu stojacu na hlatej hadi. V spodnej časti sú znaky tajomstiev sv. ruženca. Zlava hore je betlehemská hviezda, ktorá symbolizuje radostný ruženec,

pod ňou je kalich Poslednej večere, znázorňuje ruženec svetla. Sprava hore je znak s nástrojmi mučenia – symbol bolestného ruženca, pod ním je zástavka Zmŕtvychvstalého ako symbol slávnostného ruženca. Reliéf vymodeloval Pavol Bebiak z Nitrianskych Hrnčiaroviec a vymaľoval ho jeho otec Ľudovít Bebiak z Nitry – Chrenovej.

Centrum presbytéria (presbytérium – priestor pri oltári) tvorí obetný stôl a ambona /pult na čítanie/. Oboje je zhotovené z dreva. Vyrobil ich stolár Pavol Bulejko z Vlčieho Vrchu, teraz žijúci v Skalke nad Váhom.

Na čelnej stene v pravom rohu je umiestnené tabernáku-lum /bohostánok/ z dreva, pod

ním v spodnej časti steny je drevená polička na odkladanie káliche, ampulí, monštrancie a pod.

V ľavej časti presbytéria, v zadnom rohu, je murovaná zá-

stena, ktorá zakrýva vchod do sakristie. Na nej je väčší drevený kríž.

V presbytériu je kreslo pre knaza a lavičky pre miništrantov /materiál – drevo, látkový poťah/.

Všetky drevené súčasti presbytéria /okrem obetného stola a ambona/ zhotovila zdarma firma SBA Horná Súča.

Na čelnej stene vľavo je zvonček, ktorým sa ohlasuje príchod knaza do presbytéria. Na strope presbytéria je rozmiestnené osvetlenie v tvare betlehemskej hviezdy.

V lodi kaplnky je uložených 15 lavíc, so stredovou uličkou a užšími uličkami popri oboch sten-

nách. Lavice pochádzajú z fariského kostola, sú reštaurované /nové poťahy, prelakovanie/. Materiál je kombinácia drevo, kov, textília.

Na bočných stenach lode sú rozmiestnené zastavenia krízovej cesty. Obrázky krízovej cesty darovala p. Eva Zemanovičová. Dostala ich ako pozornosť od rodiny, od Pavla Sternu, pochádzajúceho z Hornej Súče. Ich zarámovanie urobila bezplatne firma SBA Horná Súča.

Pri dverách lode, v pravej časti je umiestnené harmonium.

Ku kaplnke patrí sakristia, ktorú tvorí samostatná miestnosť za čelnou stenou presbytéria. Zariadenie tvorí drevený stôl, klakadlo, skriňa a skrinky na odkladanie liturgických potrieb. V rohu miestnosti je umývadlo. Stenu zdobí drevorezba – hlava Matky Božej a dve zarámované tabuľky modlitieb. Sakristia slúži aj ako spovednica. O priestory kaplnky a sakristie sa stará kostolníčka pani Magdaléna Nápká, rod. Bulejková.

Súčasťou areálu kaplnky je menšia drevená zvonička na pravom svahu pred kaplnkou. Postavili ju muži z Vlčieho Vrchu /pod vedením Stanislava Habánika/. Vo zvoničke je zvon vážiaci 60 kg s textom:

„Ružencová Mária, oroduj za nás“ z jednej strany zvona, z opačnej strany: „Vlčí Vrch 2005, Daruje obec Horná Súča“

Zvon odľala zvonolejárska firma z mesta Glivice v Poľsku (kúsok severozápadne od Krakowa). Firma nesie názov „Odilewnica dzwonów i pomników, Felczyńscy – Glivice“.

Zvon bol zakúpený za šestnásť zlottedých, čo je 58.000,- slovenskych korún.

vu okolia a staral sa oň. Musia šetriť korunku na vyriešenie vykurovania a pretože kaplnka je súčasťou budovy kultúrneho domu, je potrebné starat sa o celú budovu.

Majú aj veľa ďalších plánov, o ktorých radšej nehovoria, dúfajú, že sa im ich podarí uskutočniť. Sú si však vedomí, že je potrebná pomoc všetkých Vlčovanov i ostatných obyvateľov Hornej Súče.

Požiadali o uverejnenie tohto podakowania:

Členovia organizačného výboru pre výstavbu kaplnky na Vlčom Vrchu ďakujú touto cestou:

- vdp. farárovi Th. Lic. Jaroslavovi Ondrášovi, správcovi farnosti Horná Súča za všeobecnú pomoc a starostlivosť

- starostovi obce Pavlovi Bilčíkovi a Obecnému úradu Horná Súča za dotáciu a pomoc pri všetkých etapách práce na budovaní

- podakowanie patri i sponzorom a všetkým tým, ktorí sa akýmkoľvek spôsobom pričinili o výstavbu kaplnky a jej slávnostnú posviacku.

Spracovala: J. Čajová

Poznámka autorky: Môžete si doložiť do Histórie farnosti str. 35, 36.

ČO EŠTE...?

Zdalo by sa, Vlčovani už môžu spokojne konštatovať, že dielo, na ktoré sa podujali je dokončené. No oni vedia, že to tak nie je. Treba dokončiť úpravu

Zima na kopaničiarskej škole kedysi

Deti z kopanice Vlčí Vrch chodia do školy do Závrskej (1.-4. ročník) a do dediny (do ústredia 5.-9. ročník). Ich rodičia chodili do 1.-4. (či 5. ročníka) na Vlčom Vrchu. Ich dedkovia a babky (alebo prastarí rodičia) chodili do tzv. núdzovej školy na Vlčom Vrchu. Škola sa volala „U Múdrych“ a budova, v ktorej bola, ešte stojí. Je pri hlavnej, (novej) ceste, ktorá tam ešte vtedy nebola. Z tej strany budovy bola iba poľná cesta a role. Majitelia budovy boli Malýchovci, ktorí prednú izbu a chodbu poskytli pre vyučovanie. Pretože Malýchovcov je na Vlčom Vrchu veľa, tito mali prezývku Múdrych. No a kde inde, ako k Múdrym, by chodili vlčanské deti pre školské múdrosti?! Tu chodili žiaci do ľudovej školy (1.-5.ročník) a potom pokračovali v Závrskej (6.-8.ročník) alebo v dedine (podľa počtu žiakov). Dva školské roky chodili všetky deti do školy len na Vlčom Vrchu (1.-8. ročník). Vtedy tu bolo viac ako 80 žiakov. V tejto „núdzovej škole“ sa učilo do roku 1955 (do otvorenia novej školy, terajšej MŠ).

Zimy v tejto malej, ale útlnej núdzovej škole boli pekné. Najstarší z Vlčieho Vrchu si radi spomínajú na teplú vykúrenú triedu (okurovanie si zabezpečovali Vlčovani), na dobré pani učiteľky, na vysočiné záveje snehu pri škole, v ktorých si chlapci robili bunkre. V takomto prostredí sa im dobre učili aj pesničky a básničky o zime.

Jeden z pamätníkov, dedko Švajda, ešte teraz vie (a zarecitoval nám) báseň, ktorú sa naučil v 4. ročníku (viac ako pred 60-imi rokmi) u pani učiteľky Vrbovej. Možno preto si ju tak dobre pamäta, že opisuje zimu, ktorú on a jeho rovesníci zažili ako deti.

Svetozár Hurban Vajanský

Zima

Tak razom zima priskočila
v nenadlom bielom šate,
s briliantovým skvostom inovate,
z hôr zhuknúc, do dolín zabočila.

Na horách, kde černelo sa kosodrievia,
sneh, zurvalec, si ľahol naň
a teraz výšinou sa pobelieva.

Tu rieka dymí sa a parí,
už plynú po nej ľadné sriene
a hladný zajac na chotári
nič nenájdúc, už ťuchol k stene.

Nuž, vitaj, chladná a mrazná panna,
z ľadu a snehu vykresaná.
Hoc' ujala si sa nás nenaďale,
nech spev môj zuní k tvojej chvále.

Len jedno splň mi – po odchodu
daj dobrú vesnu môjmu rodu!

Takto si po toľkých rokoch pamäta báseň dedko Švajda. Prípadné chyby by mu Vajanský určite prepáčil.

Júlia Čajová

Piesňou a tancom...

Ludová pieseň spojená s tancom vie potešiť a urobiť náladu pri každej príležitosti. Oslava spojená s tancom a spevom bola charakteristickým javom od pradávna. Táto tradícia pretrváva dodnes.

Podľa regiónu mal tanec svoje typické prvky. Žvyky a tradície ovplyvňovali kroj, pieseň a pod. Úlohou niektorých tancov bolo priniesť šťastie, zabezpečiť bohatú úrodu, iné sa zrodili z osláv: napríklad: dožinky, svadby, krsty a iné udalosti, ktoré menili aj folklór daného regiónu. Niektorí zberatelia na konci 19. storočia dokonca vydávali svoje zberateľské výsledky a publikovali, aby sa tradície uchovali pre ďalšie generácie.

Podobne aj ludová pieseň prešla vývojom. Ludové piesne putovali od človeka k človeku po generáciach menili sa a šírili svoju melódiu. Väčšina ludových piesní vznikla na vidieku. Ich úlohou bolo uľahčiť prácu počas dňa, či osláviť koniec práce. Niektoré hovoria o živote obyčajných ľudí, iné sú spojené s ročným obdobím, ospevujú prácu ľudí v zime, na jar, pri zbere úrody.

Vznikli piesne o láske, radosti, smútku, o vojne, o šťastí, či uspávanky a i.

V Základnej škole na Trnávke žiaci venujú voľné chvíle nácvikom najrôznejších tančekov a piesní.

Pod názvom školský súbor TRNA-

školy sa môžete dočítať aj v rovnomenom časopise Trnaváčik, ktorí žiaci vydávajú 2x do roka.

Fotografie sú z vystúpenia „Stretnutie s dôchodcami“, na Trnávke a z vystúpenia v Ivanovciach.

Mgr. Sukubová, riad. školy

ŽIACI ZŠ MICHALA REŠETKA HORNÁ SÚČA V OKRESNÝCH A ŠPORTOVÝCH SÚŤAŽIACH

Trenčianske hodiny – spevácka súťaž
2. miesto duo – Ľudmila Chupáčová, Lubica Krovinová

Priroda, životné prostredie a deti – výtvárná súťaž - 3 ceny: Sára Cverenkárová, Žaneta Gagová, Timea Lukšová

Majstrovstvá škôl vo futbale

Výsledky: ZŠ Dolná Súča - ZŠ Horná Súča 0:0

ZŠ Horná Súča - ZŠ Trenčín, Veľkomoravská 2:0

Finálový turnaj sa uskutočnil na ihrisku v Hornej Súči.

ZŠ Tr. Jastrabie - ZŠ Motešice 4:0

ZŠ Trenčín, Saratovská - ZŠ Horná Súča 1:1 (pokutové kopy 4:1)

O 3. miesto: ZŠ Horná Súča - ZŠ Motešice 1:2

Finále: ZŠ Trenčianske Jastrabie - ZŠ Trenčín, Saratovská 4:1

Žiaci ZŠ Michala Rešetka Horná Súča obsadili 4. miesto.

Cezpoľný beh - 4. miesto Lucia Chupáčová, 4. miesto družstvo mladších žiačok

Stolný tenis - 4. miesto (Zuzana Barišová, Marianna Barišová, Veronika Badurová, Zuzana Balajová)

Šachový turnaj

7. miesto Jakub Hatnančík, 11. miesto Milan Tomáš, 5. miesto Súťaž družstiev (J. Hatnančík, M. Tomáš)

Veríme, že 4. miesta v budúcnosti vystriedajú stupne víťazov.

Mgr. Dušan Černek, riaditeľ ZŠ

OČAMI NAŠICH DOPISOVATEĽOV

V tejto rubrike uverejňujeme príspisy našich spoluobčanov. Reštaurácia rada do príspievkov nezasahuje, sú uverejnené tak, ako ich písatelia dodali.

NAŠA SYLVIA

Našu občianku Sylviu všetci poznáme a nastačíme sa čudovať, čo všetko dokáže.

Sama, zo svojho, nerobila ani zberku, pritom tiež to nemala ľahké od detstva. Keď malo byť už lepšie, prišla tragédia so sestrou Lídkou, ktorá odumrela tri deti. Mama zanedlho od žiaľu tiež zomrela, také niečo zákonite poznačí každého... Práve preto my, ktorí to poznáme, prejavme aspoň takto vďaku a uznanie. Veď je to aj pre ďalšie pokolenie. Za to všetko jej prajeme veľa dobrej a pevnej vôle. Hlavne po úraze, z ktorého sa rýchlo spomäťala.

Filoména Faryová

SESTRIČKA ANEŽKA

Chcela by som Vám napísť o človeku, ktorý si to naozaj zaslúži.

Žena, ktorá nepochádza od nás, ale zo susednej Dolnej Súče žije medzi nami už veľmi dlho, je to zdrotovná sestra Anežka, ako ju všetci voláme. Určite nám aspoň raz každému pomohla. Spomeniem len jeden príklad, z toľkých, že sa to nedá ani spočítať.

Mala som starších rodičov a ako každý človek, aj oni keď ochoreli, potrebovali pomoc. Či bolo treba zaťať lekára, alebo ísť po lieky. Nie vždy tu však bol pán doktor. A tak, či to bolo poobede, alebo neskoro večer, kedykoľvek sme sa mohli s ňou porozprávať, opýtať sa, poradí. Nikdy sa mi nestalo, že by bola povedala, že nemá čas, alebo niečo podobné. Niekoľko si možno povie, veď je to jej práca. Viem, že takých ochotných ľudí ako je ona je veľmi málo. Je to nao-

zaj výnimocný človek. Preto jej patrí veľká vďaka. Dalo by sa o nej písť ešte veľmi veľa, ale netreba, pretože za ňu hovoria skutky.

Júlia Čičáková

BABIČKA Z DÚBRAVY

Všetci všetci dobre poznáte najstaršiu občianku pani Agnesu Babrakovú z osady Dúbrava, ktorá sa v tomto roku dožíva 95 rokov života. Ale už málo kto vie, aký prežila ľahký život.

Narodila sa ako jedno z piatich detí a už ako pätnásťročná bola prinútene sama si zarábať na chlieb po majeroch. Narodilo sa jej päť detí, z toho prvé jej zomrelo ani nie ročné, keď išla peši do nemocnice. Druhé dieťa jej zomrelo ani nie ročné a len s ľahkosťami jej ho vydali, keď ako správna matka chcela svoje dieťa pochovať. Pochovala aj tretieho syna Janka, ale nie už malého, ale ako 21-ročného vojaka. Každá matka vie, že je to ešte väčšia bolest, smútok a tá najhlbšia rana. Roky plynuli a pani Agnesa sa znova skláňala nad rakvou svojho syna. To už bolo jej štvrté dieťa, ktoré pochovala. Nakoniec jej zostala len jedna dcéra Ľudmila.

Babka Babraková sa nikdy nezákla žiadnej práce: kosila, chodila s manželom pre drevo a dlhé roky ako ona sama hovorí, oširovala koníka a vozila mlieko do zberní. Keď sa koňovi šmykalo, neváhala prestrieť vlnák, vyložila koňovi nohy na vlnák a pomaly prešla až do Súče.

Pani Babraková ani teraz nezáhľala. Sama si navári, obriadi a pri tom si zachováva dobrú náladu, čistú myseľ a chuť do života. Babke Babrakové by som chcel zaželať veľa zdravia, spokojnosti a chuti do života, veď už o pár chvíľ, ak pán Boh dá, oslávi okrúhlych 100 rokov.

Tomáš Gračka

SÚČAN TELOM I DUŠOU

Bol pri zakladaní Požiarneho zboru v Závrskej, čo bolo impulzom na výstavbu hasičskej zbrojnice, čo sa neskôr rozšírilo na výstavbu celého kultúrneho domu. Pri dome pána Viktora Gagu sa vyrábala tehla na jeho stavbu, pričom zahynul aj jeden robotník. Potom ako poslanec MNV postupne viedol spolu s inými aj budovanie regulácie potoka, zavedenie elektrickej energie do osady, výstavby cesty cez Závrskú. To všetko boli hlavné kroky k tomu, aby osada Závrská nezanikla, ale naopak, aby sa rovnocenne zúčastňovala na dianí v celej obci Horná Súča.

Pán Viktor Gago okrem týchto činností mal tiež aj rodinu a gazdovstvo. Jeho kone pomáhal pri dovoze dreva na výstavbu kultúrneho domu, ale tiež aj iným ľuďom pomáhal pri dovoze dreva a pri iných práčach, ako napr.: oranie, vozenie sena, obilia a pod.

Popri týchto aktivitách nezabúdal ani na

svojho koníčka – štieť a vyšívanie krojov, či už lajblíkov, papúč, nohavíc, ale aj pánskych kabátov. Dokonca spod jeho rúk vyšli aj lajblíky pre ľudovou ľalecký súbor SĽUK. Nezaostával ani v kultúrnej oblasti. Organizoval spolu s ostatnými aktívnymi občanmi krojované tančené zábavy a tiež aj dožinky, ktoré boli v Závrskej kedyči na veľmi vysokej úrovni. So svojimi koníkmi vymôhal aj na dožinkách v ústredí.

Takže vidite, ako aktívne a činorodo sa dá prežiť život jedného človeka, ktorý ešte ani teraz po 80 – ke neobsedi na mieste a dokonca ešte aj nedávno skúšal vyšívať lajblík. Je to šťastie, keď sa nájde človek, ktorý neváha obetovať svoj voľný čas na verejné aktivity, čo sa teraz už tak často nevidí. Preto pánu Viktorovi Gagovi želáme veľa zdravia, šťastia a Božieho požehnania do ďalších rokov.

Helena Kaková

POĎAKOVANIE

Dňa 15. septembra 2005 sa uskutočnila slávnosť „ďakovná“ svätá omša pri príležitosti vykonania prác pri našom filiálnom kostolíku na osade Dúbrava, ktorý je zasvätený Sedembolestnej Panne Márii. Naša

veľká vďaka patrí vdp. farárovi Jaroslavovi Ondrášovi za jeho materiálnu i otcovskú pomoc pri práciach, ktoré sa vykonali. Netreba zabudnúť na ľudí, ktorí akýmkolvek spôsobom sa pričinili o skrášlenie okolia nášho kostolíka. Vďaka patrí za finančnú a mate-

riálnu pomoc, za vykonanú prácu, za slová porozumenia a dobrú radu.

Zároveň by som Vás všetkých chcel požiadať a poprosiť o ďalšiu spoluprácu, ochetu pomôcť pri dokončení započiatého diela.

Tomáš Gračka

KULTÚRNE AKCIE V 4. ŠTVRŤROKU 2005

- 8.10. - vysviacka kaplnky na Vlčom Vrchu - tanecná zábava
- 14.10. - autobusový zájazd na divadelné predstavenie v Nitre
- 16.10. - stretnutie dôchodcov na osade Trnávka
- 22.10. - autobusový zájazd do Uherského Hradišťa - Slovácke divadlo
- 6.11. - divadelné predstavenie „Taká normálna krajina“ - divadelný súbor z Trenčína
- 11.11. - stretnutie rodákov v Bratislave
- 12.11. - stretnutie seniorov v Rokytici - účasť našich dôchodcov
- 20.11. - stretnutie dôchodcov v ústredí, - výr. schôdza odbojárov
- 26.11. - volby do VÚC
- mariášový turnaj
- 3.12. - divadelné predstavenie v Trenčíne
- 8.12. - vianočné aranžovanie
- 11.12. - adventný festival speváckych zborov
- 18.12. - oslavy 10. výročia udelenia čestného názvu ZŠ
- 26.12. - Štefanská zábava
- 31.12. - Silvestrovská zábava

Eva Klinková

Materská škola Vlčí Vrch

Našu MŠ navštěvuje v šk. roku 2005/2006 23 detí. Sedem detí je z Vlčieho Vrchu, dve deti zo Závrskej a štarnásť z Hornej Súče. Chlapcov je sedemnásť a dievčat šesť. Deti z Hornej Súče sú dopravované autobúsom za doprovodu učiteľky MŠ.

V mesiaci septembri sme v spolupráci s rodičmi uskutočnili výstavku ovocia a zeleniny – význam pre zdravie človeka.

Pri príležitosti mesiaca úcty k starším sme pozvali do MŠ starých a prastarých rodičov našich detí. Kulturným programom, ktorý bol uvitý z básni, piesní a scénky sa deti podakovali za ich lásku, obetavosť a starostlivosť. Všetci prítomní dostali darček od detí – srdiečko a ozdobnú krabičku s prekvapením. Na záver besedy bolo spoločné posedenie pri čaji, káve a koláčikoch, ktoré upiekli mamičky. Pozvanie prijal aj p. starosta Pavol Bilčík a bývalý zamestnanci MŠ. Náladu spríjemňovali kazety a CD dychovej hudby.

Dňa 6.12.2005 navštívil našu MŠ dlhočakávaný Mikuláš. Deti ho privítali básňami a piesňami a za odmenu dostali balíčky so sladkosťami a ovocím.

Druhá sviečka na adventnom venci oznamuje, že Vianoce sa blížia. S deťmi nacičujeme vianočné piesne a básne, ktorými privítame narodenie malého Ježiška. Nebudú chýbať ani medovníky, ktoré si pečieme v MŠ, darčeky a vyzdobený vianočný stromček.

Na besedu budú pozvaní aj rodičia detí.

*Riaditeľka MŠ Janka Macharová
a učiteľka MŠ Alena Mikušincová*

VIANOCE DETSTVA

Vianoce detstva pamäťam si dobre,
nech ubehlo už neviem kolko liet.
Otcove ruky na prestretom stole
a tichý šepot maminých modlitieb.
Oči nás detí od úžasu veľké,
ked zablúdili pod stromček ku postieľke,
tam, kde spal v betleheme Ten,
čo narodil sa v noci čarovnej.
A vôňa chleba, perníkov a medu,
ked jedli sme ho spolu s oblátkou.
Tú vôňu v sebe mám, tú mi už nezoberú.
Je mi tou najvzácnnejšou pamiatkou.
A potom cesta nocou vianočnou
do kostola na omšu polnočnú.
Keď hudba hrala „Tichú noc“
a všetci spievali ako jeden hlas,
v tú krásnu vianočnú noc
ožilo len to dobré v nás.
Len blikot sviečok, vôňa ihličia
a ľudia, čo si nič zlé nežičia.
Vianoce detstva pamäťa si každý,
či doma je a či je v cudzine,
vianočné svetlo lásky v sebe zažni,
ved detstvo nám tak rýchlo pominie.

Dana Pilátová - Kašlíková

SÚČANSKÝ HLÁSNÍK - vydáva Obecný úrad Horná Súča. Redakčná rada: Eva Klinková, Júlia Čajová, Kvetoslava Gugová, Júlia Sásková, Pavol Bilčík. Vychádza vo vydavateľstve DELTA, Jiří Foldyna, 913 31 Skalka n/V, tel. 0905/259 315, e-mail: delta@naex.sk, www.delta.ismo.sk. Registrácia: OÚ Trenčín č. 04-456/96-RK. © DELTA

Ó, MLÁDEŽ NAŠA...

Na našej „Matičke Zemi“ žijeme všeľajší. Čo do vzhľadu, múdrosti, šikovnosti, ale i zdravia, súl a povahových vlastností. A to je dobre, že sme takou pestrou vzorkou, aspoň to tu nie je fádne. Pri našich vzájomných stretnutiach môžeme zažiť neuveriteľné prekvapenia – zábavné, milé, uspokojujúce, no i zlé, „vytáčajúce“, depresívne.

Zmes rôznorodých ľudí sme aj my, Hornosúčani. Veľa vyššie uvedených vlastností môžeme počas života zmeniť na lepšie, no často i na horšie. Niektoré sa však zmeniť nedajú. Musíme sa s nimi zmieriť, prijať ich a to, čo máme, využiť čo najlepšie (patria sem napr. vrodené telesné chyby, trvalé ochorenia, ubúdanie súl fyzických i duševných, starnutie a pod.)

Pri uvažovaní o našom spolunažívaní sa mi vybavil jeden chlapec, vlastne mladý muž (má už nad 25 rokov), ktorý tu medzi nami žije. Vyhnen sa odborným výrazom a len všeobecne popíšem jeho stav. Narodil sa s pomerne veľkým hendikepom (handicapovaný = poškodený, znevýhodnený, ukrátený). No mal veľké šťastie. Narodil sa rodičom, ktorí ho prijali s láskou takého, aký je. Nezostali znechutení, deprimovaní, ale hľadali možnosti ako pomôcť sebe i jemu, aby sa aspoň časťo mohol začleniť do spoločnosti ostatných ľudí. Učením a výchovou (spolu so zariadením, do ktorého ho vozili), potláčali nežiaduce reakcie a budovali všetko to, čo teraz tento chlapec má a potrebuje pre život. Popisovať problémy a námahu s tým spojenú teraz nechcem. Chcem upozorniť na jeho správanie.

Mladému mužovi s takýmto hendikepom by sme tolerovali aj nežiaduce správanie, ale on ho nemá. Je ku každému milý, rád sa porozpráva, okolia daruje úsmev a vždy vyžaruje pokoj. K dospelým sa správa úctivo, rád pomôže, keď sa mu vysvetlí, čo treba urobiť. Pri láskevom prístupe sa správa tiež láskavo, pri zosniešovaní a hrubom správaní mlčanivo odíde. Fyzicky je to mladý zdravý muž, mentálne zostáva na úrovni dieťaťa. Ale skutočne dobrého normálneho dieťaťa. Porovnajme si ho s našimi tzv. normálnymi deťmi. U našich detí (5 – 15 ročných) všeobecne pozorujeme a konštatujeme, že správanie mnohých z nich je na hranici zákona. Ak si myslíte, že zveličujem, tak vám predkladám pári „činov“ našich detí:

- Cigarety a alkohol pre chlapcov už nad 10 rokov (aj pre dievčatá) sú celkom bežné a zdá sa, že niektorí rodičia to vôbec nepovažujú za priestupky.

- Streľba, hlavne vo večerných hodinách, behanie s hrubými palicami za mladšími deťmi (vraj ako Kubovia), sú

tiež súčasti života našej dediny.

- Niektoré deti (aj menšie) zdokonalujú prostredie, v ktorom žijeme, veľmi originálne – vytrhávajú mladé stromčeky a kríky, lámu ich, demolujú, kde sa čo dá, kradnú a ničia cudzie veci. Podľa niektorých rodičov (a dospelých občanov) sú to len „hry mladých“.

- Menšie deti (najmä chlapci) musia do školy nosiť peniaze alebo iné, pre „fažkých frajerov“ potrebné veci, pretože tito si to psychickým i fyzickým nátlakom vymáhajú. Že „šikana“ je trestná, na to naša „dospelá spoločnosť“ akosi zabúda.

- Pohoršovanie vulgárnymi výrazmi (ktoré naše deti ovládajú na výbornú), neúctivé správanie sa k dospelým, nevhodné správanie na uliciach, v obchodoch, v autobusoch, ba i v okolí kostola, v kostole a na cintorínoch, úplná neznalosť pozdravu – to boli kedysi vážne priestupky, za ktoré sme my, ako deti, boli náležite potrestaní.

Dnes to vypadá tak, že deti sú za to ešte pochválené, lebo sa údajne vedia vynájsť v každej situácii.

A teraz si položme otázky: Sú takto opísané deti (a to je ešte veľmi mierný opis) tie normálne?

Koho to vychovávame? Aké individuádum nám to vyrastajú?

Mňa osobne to už prestalo baviť, pozerat sa na rôzne výčiny detí a počúvať sťažnosti o ich zlom správaní. Som ochotná niečo pre to urobiť. Prvý môj krok je tento príspevok. Je to apelácia v prvom rade na rodičov, školu, školskú komisiu a všetkých dospelých. Porozmýšľajte nad tým, čo som tu vymenovala a nezavárajte oči, uši a ústa pred deťmi, ktoré takto vo vašom okolí vycháňajú.

A teraz vy, deti! Uráža vás to čo som o vás napísala? Máte pravdu. Keby som bola zo skupiny tých „dobrodejov“, urazilo by ma, že tu nie sú vypísané všetky „hrdinšké“ činy, ktoré ste vykonali. Keby som bola normálne „živé“ decko, nemohla by som sa uraziť, kým by som si nezodpovedala otázkou: „Čo robím pre to, aby mi spolužiaci nerobili hanbu? Ak si odpoviem, že mňa sa to netýka, nie som o nič lepšia ako náš „detský kvet“.

Nebojte sa, svoj príspevok podpisujem, aby ste mali na koho nadávať. Zároveň vás však upozorňujem, že ak chcete na túto tému so mnou polemizovať, skutočne dobre sa pripravte. Ja netáram a nepíšem o nedokázateľných veciach. A na „divokom západe“ ma žež neláka.

Deti sú naša budúcnosť. Ako sa správajú teraz a ako sa budú správať ako dospelí, za to môžeme skutočne všetci bez výnimky. Rozmýšľajme preto ako im pomôcť. Fyzické tresty totiž nie sú vždy účinné.

Júlia Čajová